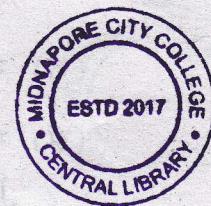

2023

**3rd Semester Examination
SANSKRIT (Honours)
Paper : C 7-T**

[Indian Social Institutions and Polity]

[CBCS]

Full Marks : 60

Time : Three Hours

The figures in the margin indicate full marks.

*Candidates are required to give their answers
in their own words as far as practicable.*

1. अधोनिर्दिष्टेषु प्रश्नेषु संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च पूर्णवाक्येन
दशप्रश्नाः समाधेयाः — $2 \times 10 = 20$

- (क) भगवतो मनोर्मते कानि दशविधधर्मलक्षणानि ?
- (ख) 'इन्द्रियनिग्रहः' इति कथनेन किमवगम्यते ?
- (ग) 'स्त्रियो यत्र च पूज्यन्ते रमन्ते तत्र देवता' — अत्र को
वक्ता ? कः श्रोता ? का पूजनीया ? किञ्च ग्रन्थस्थानम् ?
- (घ) धर्मशास्त्रेषु प्राधान्येन के त्रयः विषयाः प्रतिपादिताः सन्ति ?
- (ङ) क्या रीत्या कः चतुर्वर्णमसृजत् ?
- (च) शोभनाचरणेन जातेः उन्नतिर्भवति न वा ? भवति चेत्,
बौधायनमाश्रित्य उत्तरं दीयताम् ।

P.T.O.

(2)

- (छ) कः स्त्रीषु सर्वभाषित्वशाक्ति मदत् ? स्त्रियः कहिंचित् दुष्प्रिणि न वा ?
- (ज) मनुसंहितानुसारातः परमेश्वरः केनोपादानेन नृपमसृजत् ?
- (झ) गौतमस्य मते कतिविधः संस्कारः ? विषयेऽस्मिन् व्यासस्य किं मतम् ?
- (ञ) पाणिग्राहः कः ?
- (ट) उपायः कतिविधः ? के च ते ?
- (ठ) 'विशस्त्वा सर्वा बाञ्छन्तु मा त्वप्राश्रमधि भ्रशात् — वाक्यामिदं कुत्र वर्तते ? अत्र विशशब्दः कर्मिन् अर्थे प्रयुक्तः ?
- (ड) 'राजसूय' इति शब्दस्य कोऽर्थः ? राजसूययज्ञेन किं क्रियते ?
- (ढ) शाक्यगणराज्यस्य राजधानी कुत्रासीत् ? तस्मिन् गणराज्ये कोऽज्ञायत ?
- (ण) कौ कामन्तकीयनीतिसार-शुक्रनीतिसारग्रन्थयोः प्रणेतारौ ?
2. अधोलिखितेऽनिर्देशानुरूपं चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः, येषु एकस्य प्रश्नस्योत्तरं अवश्यमेव संस्कृतभाषाया देवनागरीलिप्या च प्रदेयम् :
 $5 \times 4 = 20$
- (क) यस्य प्रसादे पद्मा श्रीविंजयश्च पराक्रमे।
 मृत्युरुच वसति क्रोधे सर्वतेजोमयो हि सः ॥
- प्रसङ्गोल्लोखपूर्वकं व्याख्यायताम् ।

(3)

(छ) महाभारतस्य शान्तिपर्वं अवलम्बने अनार्यजनितिसृष्टेः कारणानि समासेन आलोच्यताम्।

(ग) समितिः — टीका कार्यां।

(घ) टीका लेख्या — पुरुषार्थः ।

(ङ) शतपथब्राह्मणानुसारं रत्निनां स्वरूपं विचार्यताम्।

(च) गृहस्थाश्रमस्य गुरुत्वमालोच्यताम्।

3. अधस्तनेषु प्रश्नेषु द्वौ प्रश्नौ समाधेयौ — $10 \times 2 = 20$

(क) वेदकालीनसमाजमात्रित्य प्रबन्धे एको विरच्यताम्।

(ख) गान्धीगीतामनुसृत्य महात्मगान्धिनः सत्याग्रहस्य स्वरूपं प्रासङ्गिकता च प्रतिपाद्यताम्।

(ग) कौटिल्यदृष्ट्या राष्ट्रपित्यालने षाङ्गुण्यस्य प्रयोजनीयता प्रतिपादनीया।

(घ) शुक्रनीतिसारस्य परिचयो दीयताम्।